

Kongl. Maj:ts

Nådige

Allmänne

Stadga

Och

Ordning,

För

Rikets Hafs- Skår- Ström- och Injö Fiske.

Gifwen Stockholm i Råd- Cammaren then 14 Novembr.

1766.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ Maj:tis.

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet.

ADOLPH FRIEDRICH med GUDS
Nåde, Sveriges, Göttes och Wendes
Konung, 2c. 2c. 2c. Ursvinge til Norrige
samt Hertig til Schleswig Hollstein 2c. 2c. Sidre wit-
terligt, at som Wi af inkomne berättelser med misnöje för-
nummit, thet en så nyttig och betydlig Handels och Nærings
Gren, som Rikets Fiskerier märkeligen dro, skola miswärdas
på flere ställen och emot förra tider märkeligen aftaga: Si
hafwe Wi, uppå Rikens Ständers underdånige tillstyrkan,
til Fiskeriernes förbättring och förkofran, i Nader funnit godt,
at therem utfärda följande Städga och förordnande, som öf-
wer hela Wårt Rike til allmän efterlesnad lända skal.

I. CAP.

Om thet, som i gemen wid Fiskerierne i akt tagas skal.

§. 1.

Alla Rikes Inwånare, af hwad Stånd och willkor the
wara måge, som Fiskerier idka, skola niuta Kongl. Maj:ts Næ-
dige hägn och förswar, och alla i gemen, samt hwar och en i
sämmerhet, wid theras Lagligen undfångne så enskilt som skatt-
lagde Fiske-watten bibehållne warda, med rättighet, at them
obehindrade nyttja, på thet sätt, som bäst til Rikets och theras
fördel, nu och i framtiden lända kan.

§. 2.

Inwånare i Städer och på Landet, utan åtskillnad i hwad
ort thet wara må, äga then rättighet, at antingen inuti Sjö-
Städerna eller wid Stränderne och Fiske-lågen på Landet, alt
samt thet en hwar beqwämligast falla kan, til husbehof, enskilt
eller och i Interesseskap, uphandla eller sig tillbyta och hemfö-
ra färiska, blodsaltade eller helt och hållit färdige beredde Fi-
ske-waror, af alla slag, utan någons hinder och intrång. Wa-
randes them äfwen tillåtit, at til eget behof Fiske-waror sielf-
we handtera, salta och inpacka, på hwad sätt och i hwad läril
thet lägligast för them se kan.

Then

Then åter, som sielf fiskar eller fårst Fiske af andra till insaltning upköper, och till god Köpmanna wara bereder, äge så länge Fiske waran är i thes hand, at then fritt förnytra, i Städerna upläggga, eller inåt Landet försända; Dock med thet förbehåld, at som säkerheten om goda warors betommande fördrar, at noga och ordentelig tillsyn wid Salterierne hålles; Alltså åligger alla them, som thenne Naring idka, at å sielfwa stället besörja, thet Fiske-warorne till fullkomlig godhet saltas och inpackas, så at the med trygghet och såsom en god Köpmanna wara å andra orter kunna förnytras.

§. 3.

Uti Handel med färsta Fiske-waror, bör efter Kongl. Förordningen om Mått, Mål och Wigt, af then 29 Maji 1739, samt Förklaringen thepå af then 30 November 1756, brukas Krönt och Justerad Mätare-tunna af 18 Kannors rum. Then med annat Mått säljer the Fiske-waror, som måtte blifwa, pligte Tio Daler Silfvermynt.

§. 4.

Till Fiske-warors insaltning, som till Esau årnas, böra endast brukas hel, half, sjerndels, åttandedels och sextonedels Tunnor, med stadiga Kryss och Stafvar, samt tillräckelige och goda band försedde, som alla af Tunnmätare eller Hamnefogdar i orten, skola Krönas och mätas, innan Fiske-waror till salu theruti insaltas, och thet wid warans förlust.

En hel Tunna för saltat Fiske-waror bör innehålla emellan thes bottnar 48 Swenska Kannor, och the mindre therefter noga lämpas, som böra göras af Ek, Bok eller Gran, men ej af Furu eller Tall, såsom till Fiske-warors insaltning mindre tjenlige, och theförre wid Twa Dal. Silfvermynts wite för hwarje sådan Tunna förbtudas; Dock the orter undantagne, hwarest icke tillräckelig tillgång å Gran-kärl gifwes.

Ett Eransfat skal hålla 60 kannor; ett Ostron tråd 16 kannor, och ett Hummer-tråd 24 kannor.

Then Tunnmätare eller Hamnefogde, som med thes af wederbörande gillade Märke, kröner undermålige Fiske-kärl,

pligte för wårdslöshet Tiugu Dal. Silf-mynt och sylle skadan;
Sker thet af upsåt, straffes efter 8. Cap. 3. §. Dand. Balk.

Färsta, salta, rösta och torra Fiske-waror så och efter
wigt försäljas, allenast thet sker med fullgoda kröta Wigter
eller Betsmare, i annat fall wære wårhan til angifwaren för-
wårtað.

Torr Fisk kan, jemwål stycketals försäljas, eller uti wåla,
bestående af Tio Fiskar, eller wahl af åttatio stycken, som
förr wanligt warit.

§. 5.

Alla Fiske-waror skola läggas i goda och tåta Kåril, wål
saltas och stötas samt med laka förses och wål fullpackas.
Död undantages Cabeljau, Torst, Långor och Gråsidor, som
utan laka uti tåta Tunnor insaltas.

Sålijer någon en skåmd Fiske-wara för god, eller swike-
ligen themed handlar, hafwe förwårkat waran, och pligte
20 Dal. Silf-mynt, samt ersätte Kåköparens skada och kostnad.
Tager Kåköpare wære emot, utan at låta henne besigtiga och
packa, wære Såljaren lå utan ansvar.

§. 6.

Wål 10. Dal. Silf-mynts werte, skal lå Fisk antingen
uti gamla brukbara eller nya Kåril af Bot, Et eller Gran
inläggas, ompackas eller försäljas, noga i akt tagas, at å bå-
da ändar af Tunnan, bottnarne lodrätt emot hwarandra, i
afseende på sätten eller wårterne af trådet, blifwa insatte, och
sprundet hwarigenom Lakan inlåtes, så båradt, at når then
sidan af Kårillet ligger öfwerst, sätten af bottnarne stå rätt upp
och ned, på thet sådane Tunnor med trygghet kunna i Far-
tyg inlastas, utan at någonthera botten af swår tryckning gif-
wer sig ut eller blifwer otåt.

§. 7.

På all torr Fisk, innan then försäljes, böra hufvuden af-
tagas och likaledes ryggenen af Fiskar om en alns längd och
therutöfwer; Men på Långor och Torst, ifrån hufvudet til
Fiske-bårren. Then håremot bryter hafwe förwårkat waran.

Lag

Bag samma ware om rygghenen qwarlemnas på rött Fisk;
Böckling och thyllike smärre Fiske sorter dock undantagne.

§. 8.

Stålar, Uttrar och andre Skade-djur i Sjöen, såsom fisk-
öblande, på Landras grund och watten, när the anträffas, fångas
och skjutas, undantagandes, å thesas lägenheter, som för rät-
tigheten til thyllike fångden särskilt skattlagde äro.

§. 9.

Til the Fiske-lesars fredande, som intet buller sola, war-
der under then tid the påsia, i synnerhet på Sillen wid Stran-
derne begynner wisa sig, och in til thes fångsten uphörer, samt
å then ort, hwarest Fiskare på märkeligen syflosatte äro, all-
skjutande förbudit wid Tio Dal. Silf-mynts wite utur Hand-
Gewär, och Tuhundrade Dal. dito mynt, af Canon, för hwar-
je skott, jemte Bergsprängning, wid lika wite; Nöds-kott el-
ler skott efter Lois, härunder ej begrepue.

§. 10.

At skjuta eller fånga Sjö- eller Flytt-fogel, som til mat
eller fjäder-tägt tjena, blifwer icke til någon wis tid inskränkt.
Dock ware äggs borttagande ifrån all slags Sjö-fogel, the-
ras små Ungars utöblande och Honornes ofredande under lig-
ge-tiden, än widare förbudit, likmätigt Kongl. Maj:ts Nådri-
ge Kundgörelse af then 28 September 1762. Likaledes ware
Swanor alla årstider fridlyste på the Kronans enskildte Par-
ter, tjer the för Kongl. Maj:ts och Hofrets jagt tjena, samt
ther särskilde Privilegier eller rättigheter sådant stadga, och straff
för thesas föllande efter ortens beskaffenhet utslutat är; Wen
på alle the öfrige och längre aflägsne orter måge the, lika som
all annan Strand- och flytt-fogel, saklöst fångas eller skjutas.

§. 11.

Wid Femtio Dal. Silf-mynts wite förbiudes alla Gattng
at segla öfwer Not, och wid Tio Dal. samma mynt, öfwer ut-
lagt Rät, jemte skadans ersättande, för hwilket Lotsar om
the tillätas äro, böra stå i ansvar; Händer sådant utom egit
förwallande, i nödfall, eller af ofunnoghet, ware ifrån thet wite
thenne §. innehåller fri. 3 öfrigit skal thet åligga Fiskare af

Hafwa wanlige Wettar och flutspån på thes Fiske-redskap, samt ej långt utkasta Not eller Nät i trångt Farwattn: Seggelleder och the wanlige Ankarställen härifrån dock undantagne.

§. 12.

Bodar och beredningshus för then Fisk, som innom eller utom Skärgården fångas, Byggnings platser för Fiske Fartyg, Kiäril och redskap, samt Wåningshus för folk och arbetare, som til Hafs Fiske brukas, med hwad thertil hörer, åga alle Swenske undersåtare rättighet å allmänna Platser, och sådane Krono lågenheter, som uti 2. Capit. 1. §. förmålt står, at fritt anlägga, så thet utan andras hinder och wårkeliga intrång ske kan.

Stulle twist om nyttjo-rätt til slike Krono lågenheter uppas, åligger thet Konungens Befallningshafwande, at efter förordnad besigtning, thes Utslag thes öfwer, utan minsta uppehåll meddela.

Wil någon Torp med upodling til Jordbruk å byllika Lågenheter upställa, eller andra förmoner af Stog och Mark jemte Fisket nyttja, och så för Fisket några besynerliga fördelar Kronan tillfanta kunde, åge Konungens Befallningshafwande at sådant pröfwa, och themid Kronans rätt til thes Inkomster lagligen bewaka.

§. 13.

På allmänne Platser, eller igenom öfwerenskommelse med Jordägare, tillåtes ingen inkräkta större Tomter och Lågenheter, än för thes Fiske eller Salteri, inrättning tarfwas, ej eller at förswara mera af the redan förwårswade, än til thes handtering wårkeligen kan pröfwas nödigt, på thet flere af tilfället sig kunna gagna.

§. 14.

Wil man Fiskerie i Bolag lägga, så skal enligt Handels Balk. XV. Cap. afhandling therom skrifteliga ske, och alle the wilkor tydeliga nämnas, som betingade warda: Sådane Bolag böra gemensamt och för alla delägares räkning drifwas, så länge och med the wilkor, som wid inrättningen Bolagsmännen emellan öfwerenskommit är; Dock blifwer ingen förment,

ment, at sälja sin andel i Bolaget, til then sådant åslundar, och med ågaren therom åsamias kan, sedan sådane Lotter först blifwit Bolaget hembudne, och the therförte wågra betala hward en annan redeligen bjuder.

The medel och waror, som utt Fiskerie och Salterie Bolag, såsom wid alla tillfällen liks ansedde, instuckne blifwa, warda och härigenom frifallade för beslag och qwarstad; dock i så måtto, at då Borgenår söter then Gåldenår, som uti Fiskerie Bolag är delägare, böra the öfrige af Bolaget icke wågra Konungens Befallningshafwande och wederbörande Domare, nödig uplysning om Gåldenårens andel i Bolaget, hwilken och Borgenåren ej med annan rätt och wilkor får tiltråda, ån Gåldenåren then innehåst, och således ingen utbrötning therförte söla, eller Bolaget rubba, utan the öfrige Bolagsmännens gemensamma samtycke.

§. 15.

På thet Sill, som nu mera i Riket en öm nog wara, må hållas arbetare och then fattige tilhanda för thet billigaste pris sig gjöra låter, så the ej förmå hela Kåril sig theraf förskaffa; så skal thet åligga Magistraterna i Ståderne, at hwarje sjerndels år uprätta Taxa, hwarefter Sökare styckets Sil-len utfälja böra, lämpad efter inköps priset och en skålig försjens för minuterungen. Then emot sådan Taxa handlar, böte hwarje gång Tjugu Dal. Silf:mt, angifwarens ensat.

§. 16.

Emedan thet nästan alla år befinnes stor brist på nödigt Salt uti the ifrån Ståderne wida aflågsne Lands orter i Finland, Savolax, Öster- och Wåsterbottu samt Wåster-Norrland, hwarigenom then Insiö Giff, som fångas, hwarfen rätt saltad eller wårdad blifwer; så warder thet hädanefter tillåtit för the Landets Inwånare, som råd och tilfålle thertil hafwa, at aflåta Salt åt andra, så aflågsenheten ifrån närmaste Stad går öfwer Tio mil.

2. C A P.

Om Salt- och Fiske.

§. 1.

Allt Fiske i öppna Hafvet, wid Krono- Skår, Stränder och Holmar, som egentligen til något Hemman icke höra, eller under särstildte villkor innehafwas, äge hwarje Rikets undersåte frihet at idka, och sig til fördel använda.

§. 2.

Wi wile härigenom jemwäl i Näder hafwa försåkrat, at Utstid- Fiskerie idkarnes folk och arbetare blifwa frifallade ifrån Wärfning och präfnihg, så i Freds- som i Krigstider; Likaledes befrias thesas Fartyg ifrån Kröning eller beslag för Kro- nans behof och råfning, under the tider, samma wid Fiskeri- erne eller til Fiskewarors affättning behöfwas och nyttias, utan i högsta nödfall; blifwandes och, alla Fiskerie- idkare i gemen, för Utskrifningar, Inquarteringar, Gårder, Skjuts- ning, och flere dylke besvär frifallade, så wida the icke bebo Skattlagde Hemman eller Borgerliga Naringar idka, så the, som andre Hemmansbrukare eller Borgare anses böra.

För Mantals penningar, Personelle Utstylder och Allmän- na Bewillningar, kunna the dock til förekommande af under- stes, hädanefter icke frifännas; Afwen som Fiskerie idkare ej måge skydda Begofolk, som ej med Naringen hafwa at skylla.

§. 3.

The Swenske undersåtare, som utur Riket redan afwilit, på Främmande orter sig nedsatt och icke begått så groft brott, som med lif och åra bordt umgälla, straffet för rymmandet theunder icke begripit, såsom ifrån hwilket the härmedelst war- da befriade, blifwa ifrån thenna dag i Näder tillätne, at uti Riket ostraffade och frie få inkomma, så wida the uti Rikets yttre Skårgårdar sig nedsättja wilja, och wärkeligit Hafs- Fi- ske idka, eller sig thertil bruka låta, och sedan the wist säkra prof af thesas förra lefwernes förbättring, komma alla öfrige Medborgelige rättigheter at åtnjuta.

Then

Then sökande till sidsinånnde Kongl. Råd, bör af Fiske-låget, eller Församlingen, thet han til Fiskes idkande sig ned-satt, förskaffa påliteligt vittnesbörd om thes förbättrade och ostraffbara upförande, samt slit och idoghet wid Fisket; Swilket Kongl. Maj:ts Befallningshafwande pröfwar och honom sedan allmän säkerhet uppå Kongl. Maj:ts wågnar meddelar, om han sig thertil gjordt förtient.

Thet skal thesfore åligger Kongl. Maj:ts och Rikens Commerce Collegium, at foga anstalt, thet thenne nödige försäkran uppå ltrikes orter kan blifwa lunnig, samt Befallningshafwande i orten, at wid Riksdags Relationerne insdra antalet på the Personer, som i anledning häraf uti Riket återkomma.

§. 4.

Then Salt-sid Fiskes idkare, som self icke Et eller annan tjenlig Skog åger, får emot skäligt betalning, til Fiske-Båtar och Kåril, å Krono-skogar och Allmånningar, när the sådant utan kånbar skada tåla kunna, af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, så långt thet utan saknad för nödigare behof sig gjöra låter, med utskynningar understöddas.

Skulle någon fördrifta sig, at utskippa eller til annat behof använda thet wirke, som til Fisseriernes tarfwor erhålles, böte dubbelt, emot hwad Lag om olofligt Skogsbygge stadgar, jemte warans förlust, och ware vidare betagen all rättighet, at på thetta sätt af Krono-skogar underhjelpas.

Then Ambetsman, som sådant misbruk befrämjar eller nedtyftar, tå han å Ambetes wågnar therå åger låra, misse Ambete slit.

§. 5.

Fiske Fartyg njute rätt, at til alla Hamnar, Salterier, Fiske-lågen, Skår- och Krono-lågenheter fritt in- och utlöpa.

Opna Båtar, tå the inlöpa til Städer eller sådane Hamnar, thet Tull-kamrar finnas, med Fiskewaror eller redskap och tilbehör til Fisserierne, skola i stöd af 44. §. uti Kongl. Maj:ts Nådige Resolution öfwer Städernes allmänna Besvär wid

wid 1748 års Riksdag, och 8. Cap. 6. §. uti 1756 års Reglemente för Tull-Kamrarne i Riket, utan minsta uppehåll, och äfwen utan penningar eller annan wedergällning, behörige förpackningar meddelas, wid Tio Dal. Silf:mynts wite, för then Tull-Betjent, som sådant wågrar eller häre mot sig förser.

§. 6.

Som til twisters undwikande och wederbörandes efter rättelse nödigt pröfwas, at något wist stadgas om rätta förståndet af jordägande rätten wid Hafs-fisket; Så warder härigenom i Råder förordnad, at Salt-sjö-fisket innom Skårs, bör, för thesas enskylte Ägendom anses, som Strand och Solmar thesom fring åga; Men wid öppna Hafs-Stranden, eller the ingen Skårgård är, såsom ock utom Skåren, får Jord- och Strand-ägaren ej sträcka sin enskildta rättighet til Fiske och wattu widare, än thes Landgrund råcker, som wid Stranden ligger och thesfrån utlöper; Dock thes Konungs eller Allmännings Fiskerie af ålder, innom Skårs marit eller någor med urminnes häfd, Skatteläggning, Dombref eller andra osfridige stål kan wisa enskilt rätt til Fiske omkring Klippor, Blindfår eller å Grund utomskårs och i Hafwet, bör thet ock hädanefter thewid förblifwa, såsom ock med the Sifsen, hwilka lyda under Stådernes donerade Jord.

§. 7.

Uti the Skårgårdar, som Fiskare oflandrat och efter gammal wana ömsom fiskat, wid hwar andras land, och fölgdt Salt-sjö-sifsen efter thes dref, förblifwer thet ock efter förra wanligheten; Börandes i synnerhet inga Swenska undersåtare fångas ifrån nyttjandet af thet yppade ymnoga Sill-fisket i Nordsjön, wid hvars Strander thet wara må.

Samma lag ware ock för Sill-fiske i Östersjön, hwarest någon ömnoget theraf sig wisa kan.

§. 8.

Enligt Kongl. Maj:ts Nådige Bref af then 17 Augusti 1688. och Resolution på Allmogens allmänna Besvär wid 1731 års Riksdag §. 57, som grundar sig på Riks Föreståndaren

Daren Sten Sture Ehen äldres författning, wårder ån widare tillåtit för the uti Finland boende Inwånare, såsom en ifrån äldre tider af them nyttjad rättighet, at, thet sådant wanligt warit, så oqwalde wid öppna Hafs- Skogs- Bergs- och Sten- strander, utan Lands- Rotts betalande idka med Jordägare gemensamt Strömmings Fiske, sedan Jord- och Strand-ägare under Fiske-tiden wuttit sine twenne fridagar, nemligen Måndagen och Onsdagen, at draga thet första Notwarpet; Swar ifrån undantagas dock sådane Strander, hwarest Odal Åker och Äng möta, eller thet sådane Lågenheter upodlade blifwa. Efta rättighet, som Finland i thesse §. är förund, åga och the som fiska efter Strömming i Öst- och Wästerbottn, Wäster- Norrland och Gessborgs-Län.

§. 9.

Skulle någon wilja uprensa nya Notwarp til dref-fiskens fångande å annars Grund, bår thet icke hindras, eller thet sådan kostnad gör, ifrå deltagande i fisket thet sådets utestängas; Strand-ägaren, eller thet efter, thet sitt Fiske til samma nya Notwarp närmast åger, förmons-rätten til uprensningen likwål förbehållen, när han thet wärkeligen förrättar, dock så at Jordägaren dymedelt ingen synnerlig skada i thet wanlige Fiske eller å thet Land tilfogas må.

§. 10.

Fiske med all slags frol och ref å djup innom yttra Skär-gården och uti Hafs-bandet, wårder ingen betagit, at opått nyttja; Dock så, at Notdrägt ej thet hindrad blifwer, medelt Pålars eller Stakars qwarlemnande; I annat fall pligte thet brottlige En Dal. Silf-mynt för hwarje sådan upptagen Påla eller staka.

§. 11.

Utom thet omständigheter ofwanstående 7, 8, 9. och 10. §. §. innefatta, fördrisse sig ingen, emot Jordägarens wilja, wid thet straff allmänna Lagen utstakar, at å annars Grund inrätta Byggnader, med flere anstalter för Fiske, ej eller at nyttja enstiltas Fiske-wattn; Ehen sådan rättighet sig för-

wärfwa wil, älliger, at therom med råtter Jordägare eller Boställsinnehafware sig förena, och gälle hwad på sådant sätt frivilligt afhandlat blifwer, så länge Fiske eller Saltning å the uplätne Lågenheter emot betingad afgift underhållas.

§. 12.

En eller annan delägare af samfalte Fiske Lågenheter uti Skären eller Hafskanten må icke tillåta andra at therstädes Fiska, eller Fiskerie = inrättningar göra, utan the fläste Jord- eller Strandägares samtycke.

§. 13.

Som medelst sina Notar och Skjötar små Fisk uti Hafsbikar och Inskår oförstigt medtages, så älligga Fiske-lag eller Strandägare, at sig in för Domstolen förena, på hwad sätt then tilwärande små Fisken såkrast sparas och tilwära kan, samt huru Fiskekarne måtteligen måge brukas; Och gälle hwad the fläste i thy fall pröfwa, hwilket af Domaren til efterlesnad fastställas bör, samt dermed så förfaras, som uti 15. §. 3. Capit. om Inshö = Fisket finnes förordnat, af hwad til Salt-fjön lämpeligt wara kan.

§. 14.

Ther Strömmar och Nar uti Hafwet utfalla, får Kungs Ådran icke stängas utan för Åmunnet; eller i Sund, til hinder för Hafs-fiskens fria uppgång i friska watten, ej eller Bragder ther utan före så sättas, at djuposte Ådran tilluten blifwer, wid dubbel bot emot hwad i 17. Capit. 4. §. Byggn. Balk. stadgas; Then sådan åwårkan gjordt, tage then genast up, eller gjøre thet Årono-Bettent på then brottliges bekoftnad. Sker thet annan gång böte dubbelt, och lägge Domaren större wite före. Äffwen böra Wettar, Pålar och Stockar, efter fulländat samfält fiske, genast borttagas, wid Tio Dal. Silf-mynts bot, enär the ej för ständige wårt åro at anse.

§. 15.

All samling af ofokad Gill, Råt och Siäl, skal så wäl Salterie innehafware, som the hwilla Gill uti Hamnar på Far.

Fartygen insalta, wid Etthundrade Dal. Silf:mynts wite, til Transjuderierne aflåta eller på Åker afföra eller ock på Landet nedgråfwa, emedan årfarenheten bestyrkt, at Sillen skyr the ställen, ther slitt affstråde i sjön nedstörtas.

Wid andre mindre Fiske-ställen förfares lifaledes, wid Tio Dal. Silf:mynts wite, så Transjuderie icke för hand är.

Hwad wid Fiske-lågen kommer at i åkt tagas, wil Kongl. Maj:t i Theß ytterligare Nådige Förnyade Samn-Ordning införa låta.

Och oaktadt särskilt författning til Nordsjö Fiskeriernes handhafwande kan utfärdas, bör dock thesse Stadga, i hwad lämpeligt är, theslådes åfwen til rättelse lånda.

3. CAPIT.

Om Ström- och Insjö-Fisken.

§. 1.

Kongl-Maj:ts och Kronans enskildte Fisken äro och framgent förblifwa uti the stora Ålflöwer, Klar, Strömmar och Insjöar, ther the af ålder warit och ännu innehafwas, antingen the för Kronans egen råkning nyttjas, Kronans Ambetsmän på Ebn, wise allmänne Wårk til understöd, eller ock til enskilda Personer på betingad tid och wilkor uplåtne blifwit, jemte alle the Fiske Lågenheter, som Kronan efter Laga Rätttegång ifrån orättmåttiga innehafware återwinna kan.

Fiskar någon utan Konungens Befallningshafwandes lof i the Fiske-wattn, som Kongl. Maj:t enskilt förbehållne äro, pligte Femtio Dal. Silf:mynt och förwårke thet han fiskat, efter 18. Cap. 1. §, Byggn. Balk.

Wid Kronans Fisken, enskilt personer til nyttjande uplåtne, ware i slitt fall Bot, som uti 4. §. här nedan före stadgas.

Äro wise Fiskeslag i Strömmar Kronan uttryckeligen förbehållne, förblifwer thet therwid; men theföre må Kronofisken icke hindra Strandägare, at i samma wattn annat fiske nyttja.

§. 2.

Allmänna Kronofisken äro the Lågenheter wid Krono Allmänningar och Parter, Solmar och Recognitions Skogar som Kronan enskilt sig icke förbehållit.

Alla som inuom Håradet eller Soaknen bygga och bo, njute med Konungens Befallningshafwandes tilstånd, frihet at ther fiska och Bodar upfatta, emot then årliga afgift til Kronan, som han skälig pröfwar; äro Hemman på slike Krono Lågenheter belagne, njute the icke theß mindre, til theß delning för sig gått, fritt fiske. Then sig wid sådane Fiske Lågenheter nedsätta wil, at fiske jemte upodling idka, anmäle sig hos Konungens Befallningshafwande, och erhålle Byggnings plats, som Lågenheten medgifwer, hwärefter theß årliga Afgift lämpas, sedan frihets-åren til ånda lupit. Ifrån allmänt nyttjande undantagas dock the fiske-wattn, som Kronan til enskilt uplåtit, emot någon afgift och tunga.

Fiskar någor utan lof och rättighet wid theße Krono Lågenheter, böte hwar gång Fem Dal. Silf-mönt, och miste thet han fiskat.

§. 3.

Sör Allmännings Fisken förklarad alle fiske-wattn, som Itgga uppå eller fiska in til Hårads, Soakne- eller By-Allmänningar.

Alla the, som til sådane Allmänningar rättighet hafwa, åga the lof at fiska, och måge the närmare boende ej therifrån utestänga the fiermare.

Utom the flåstes samtycke bör ingen, som icke rättighet åger, få the annat fiske idka, än hwad om krot fisket här nedanföre stadgadt finnes.

Åker och Ång wid Stranden ware dock fria för intrång, så annan Lågenhet gifwes, at komma til fiske wattnet; i annat fall skal alt lidande efter Mätismanna ordon ersättas.

Then utom rätt eller lof fiskar å Allmänningar, pligte enligt Byggn. Balk. 18. Cap, 4. §.

§. 4.

§. 4.

Alla Fiske-wattn innom enskilde Frälse: Skatte: och Kro: no: Hemmans Rå och Rör, eller innom Städernes Donerade Jord belågne, eller til thesas ågor hörande, nyttie Strand- och Jord-ägare, utan andras intrång.

Then efter Dombref, Privilegier, eller annan laglig rättighet fiske-wattn åger, niute thet, oaktadt thet samma til andras Land stöter.

Fiskar någor utan lof i annars enskilde fiske-wattn, böte Tre Dal. Silf:mynt; Sker thet med Not eller i Fiske-lek, ligge i tweböte, och hafwe förwårkat hwad han fiskat.

Then Fiske-wattn åger, får saklöst taga af förbrutaren thes Båt och Fiske-redskap, til wedermåle, och behålla, til thes han rätt för sig bluder.

Drager någor wattn och Fiske til sig, genom nya Skrudars eller Stånkars grafwande, utur thes förra djup, annan til märckelig skada, böte Tio Dal. Silf:mynt, fylle skadan, och lägge alt åter, som thet förr varit.

§. 5.

Kungs Åder skal, thet hon af ålder varit, i thet djup och then Urn eller Åder, hwarest all slags Fisk upstiga kan, til en tredjedel af wattnet, uti hwarje Alf, Ström, Å eller Sund, alla tider på året hållas öpen och fri ifrån all flängsel, antingen Strömmen genast löper uti Hafwet eller på wågen infaller uti Jusföar eller andra Strömmar.

Sålledes underhålles hälften mindre öpning på the ställen, thet af ålder bewisligen Kungs Ådra varit, så wida något Fiske ofwansföre belågne Hemmans ågor dymedelt skada förorsakar.

Härifrån undantagas sådane Privilegerade Wattuwårk och Fisken, som ifrån urminnes tider någon särskilt rättighet ågt; Afwenwål få the öfwerst mot Lappland, samt Nyssa och Norrsta Gräntorne belågne Fiske-ställen med så grofmaskade Larnät öfwerstångas, at annan fisk kan genomgå, dock at Farled ej hindrad blifwer.

Alla

Alla Dammar böra förses med nödige bottn. luckor, för then upp, och nedgående fisken.

§. 6.

Tå Fiske idkaren för hwarjehanda hinder icke kan inrätta Fiske bragder å båda sidor om Kungs Ädra i Ström, Å eller Sund, åge han frihet, at til Fiske byggnad intaga then ena hälften, och then andra som Kungs Äder öppen hålla, om fisken therigenom lika beqvämt framkomma kan, och Farled ej gjøres osäker.

Uti små wattudrag, hwarest ostwanboende ej lida i sin rätt, eller farled ej underhållas kan, må allenast Nödt och Wår Fiskens upp, och nedgång genom tjenlig öpning befrämjas.

§. 7.

Uti Ström-lägenheter, ther Wattuwärk redan inrättade äro, eller framdeles til nyttige behof inrättas kunna, bör ägaren eller thes innehafware ej hindras, ther så oundwifeligen tarfwas, at anlägga Byggnader öfwer Kungs Ädran, dock med sådane villkor och then inrättning, at flott- eller farled utan betalning öppen hålles, när någon them behöfwer nyttja, samt at Fiskens upp, och nedgång icke igenstänges.

I mindre Wattudrag, ther något angelägit Wårk drifwes, som i strång torfa nödwändig betarfwar alt wattnet til sin drift, tillåtes i lik händelse Ädrans igenstängande hel och hållen.

§. 8.

Eho sig fördrifstar wid Kronans enskilda Allmänning eller andra Fisken Kungs Äder stänga, ther hon enligt 5. §. i thetta Capitlet wara bör, pligte dubbelt af hwad Lagen i Byggn. Balk. 17. Capit. 4. §. stadgar. För mindre Ädras stängande, ware bot hälften mindre.

För then, som beträdes Kungs Ädra, eller någon här ofmannämde mindre ädra, annan gång hafwa stängt eller åtvårat, ware Böterne fördubblade, tage och then, som åtvårkan gjordt, genast stängsel och redskap up, så han therom påmint warder

warder, gör han thet ej, wärkställe thet närmaste Krono-Be-
tjent på then brotsligas kostnad, och thet wid tjenstens förlust.

§. 9.

Som upgrundningar och Sandbankar uti större och mindre Sund, Strömmar och Nar, men i synnerhet wid thetas utlopp ganska mycket hindra Båtfart och Fiskens upgång utur Hafwet och stora Sjöar, så böra alla, som i Fisket thestådes och ofwansföre i samma Älf eller Ström delägande äro, efter hvars och ens Lott och förmon thetas, sig förena, at samfält wid lägsta watten i thet möjligaste upgräfwä, upmuddra, eller på annat sätt så hielpa sike utlopp, at Strömstråken och Bankarne widare utskära kan, til beqwämlighet både för Fiske och Båtled: Älligandes Konungens Befallningshafwande, at thet sådan rensning tarfwas, om wärkställigheten föranskaltä.

Fördärftwar någon, eller med Sten och Grus fyller then ädra, som til Båtled, wattenets fällande eller Fiskens upgång, på Kronans eller Landets kostnad uprensad är, pligte Tugudal. Silf:mynt, och sätte altsammans i sitt förra stik.

§. 10.

Jord ägare ware skyldige, wid Tio Dal. Silf:mynts wite, at tilse, thet icke något, som förorsakar dämning eller upgrundning, såsom Sägsån, Stöckar, Kässe, Lax eller Pategårdar, blifwa i wattenet eller wid Älfs-bräddarne så nära liggande, at the med Wårflod kunna bortflyta; Swarföre äfwen Pålningar och Trådwirke, med mera, som wid Fiske bragder nytjas och icke såsom ständige Wårk äro at anse, efter Fisketidens slut böra af Fiske-idkare wid ofwannämde wite utur wattenet tagas, tå Rotdragter och samfalte Fisken thetas skadas: Äfwen som alle Sägwårks ägare skola wid förlust af sin inrättning vara förbundne, at hålla kistor, hwaruti Sägsån kan falla och samlas, utan at then sam ma må komma i wattenet.

Wid samma wite, bör hwarie Jordägare förpligtas, alla lutande och fullfallna Tråd in wid större Ström- och Älfsbräddar afhugga och borttaga.

©

Ute

The så kallade Nisssegel å Båtar och Ekstockar, såsom ock
Erån, ris och bråte, som ifrån Ungarne rödbas, ware wid li-
ka wite förbudne at i watten kastas eller nedsänkta.

§. 11.

Utan för Strömmars, Nars och Sunds utlopp i Sjöar,
hör ingen hemligen eller uppenbarligen så lägga Rät och Fiske-
redskap, at Fisken therigenom hindras i thes fria uppgång, i
synnerhet i diupaste watten, och thet wid lika Bot, som för
Kungs Adrans slängande utsatt är.

§. 12.

Til Insiö och Ström Fiskets theslo bättre wård, äligger
Befallningshafwande och Domare, hwar uti sin ort, at ige-
nom tjenlige föreställningar förmå Strand- och delägare af
samfält Fiske, thet thet sig göra låter, fiske- watten fins emel-
lan skifta.

§. 13.

At hugga eller swedia bort sådane Skogsbackar och Lun-
dar, som med sin skugga witterligen giordt Braxen eller an-
nat Fiskestånd nytta, ware förbudt, wid dubbel pligt för
hwar träd, stort eller litet, emot hwad Skogs-Ordnungen
stadgar om förbuden Park, ehwad thet är å egne eller Bo-
stalls ågor.

§. 14.

Konungens Befallningshafwande i hwarje Län äligge, ge-
nom allmän Kundgörelse förmå Ford- Strand- och delägare
af samfalte Fisserier, i större och mindre Insiöar och Ström-
mar, at sielfwe sammanträda, öfwerlägga och sig förena om
sådane Fiskefätt, Redskap, Garn och Bragder, som the efter
omständigheterna af hwarje fiske finna bäst och lämpeligast wara
til ynglets befredande och förekommande af thes för tidiga ut-
döande.

Hwarje delägare äge thesutom rättighet i förenämde af-
figter hos wederbörande åska slitt sammanträde, om Byamän-
nen sådant wågra, gånge sedan samfält öfwerläggning för sig,
samt komme the slästes beslut, som äro för ändamålets win-
nande

stående hugade, at af Dommaren skrifteligen stadfästas, och gälle til thes något bättre sätt af them kan widtagas och ytterligare fastställas.

Ehen emot sådan öfverenskommelse bryter, pligte som delägare uti föreningen utstaka.

§. 15.

På thet Lar och Orads Afsvelen, som Wårtiden i April och Höstetiden i September och October Månader åter söker Strömmarne utföre til Hafwet eller stora Sidar, icke hådan efter må under vägen uti Åle-tistor och Gårdar, wid Qvarnar och Larfiken fångas; Så skola delägare af Strömsfiske i hvarje Landsort sammantråda, och först noga utröna tiden, Höst och Wår, enår sligt yngel släcketals går utföre, samt therefter i Krono-Betsjentes närvaro wid Ringet låta stadfästa och allmänt kundgöra the tider på året, under hvilka, alla Åle-tistor och Gårdar samt sina Mierdar, Barn och Fiskeredskap skola för ofwannämde Lar yngels friare nedgång aldeles vara till slutne, eller uptagne och å Strand lagde, wid Siugu Dal. Silf:mynts wite för then, som sådant försummar.

Med lika sorgfällighet skal ock all annan Fiske yngels för tidiga fångande förekommas, och råta Mierdar samt Bragder, wid samma wite, Höste-tiden, lå then sig ut för Sund, Ålfwer och Bäckar begifwer, vara förbudne.

§. 16.

Fordägare wåre skyldige, wid Femtio Dal. Silf:mynts wite, at, enligt Wår Nådige Förordning, af then 20 Martii 1751, Wintertiden, når stark frost eller mycken Snö infaller, wakar och öpningar uppå isen uphugga, och them öpne hålla å the Insidar, större eller mindre, hwarest täppning kan öwåfja Fisken.

Nämde- och Fierdingsmän hafwe hwar i sin tract, efter skedd fördelning af Krono-Betsjente, häröfwer inseende, och stånde til ansvar, om sådant försummas; Ther Alderoman i By finnes, blir thet hans skyldighet, at sådant efterse, wid samma ansvar för honom, som förut nämndt är.

§. 17.

§. 17.

Til befordran af Fiske-dammar's anläggande, ther lägenheter gifwas, i synnerhet för Karp, Asp, Ruder och Id, skal thet åligga Landshöfdingen i hvarje Län, ther förut sådane inrättningar saknas, at genom föreställningar söka förnä en eller flere Inwånare, efter som lägenheten medgifwer, til efterdöme för andra, inrätta Fiske-dammar, Karp och andre Fiske sorter theruti sätta, samt theraf lemna Stam til Afwel för them, som widare finna nyttan af slike inrättningar; Wiljandes Kongl. Maj:t anse en och hwar, som med sådane Fiske-Dammar gjöra början, samt Karp, Asp, Ruder eller Id wärkeligen theruti sätta och til utspridande underhålla, med lika Nåd som andra, hwilka om nyttiga upodlingar sig winlägga.

Then Fiske-Dammar egentwilligt förderfwar eller therutur olofligen tager Fisk, mer eller mindre, böte dubbelt emot hwad för wäldswårkan och stöld i allmänhet stadgat är.

Thet alle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera wisso hafwe Wi thetta med Egen Hand underskrifwit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholm i Råd-Cammaren then 14. November 1766.

ADOLPH FRIEDRICH.

(L. S.)

Job. von Heland.